

Umumiy qoidalar

Hujum qiluvchi jamoa, hujum qilayotgan o'yinchi — to'p qo'lida bo'lgan jamoa o'yinchi. hujum qilayotgan jamoaning qo'lida to'p bo'lgan ishtirokchisi.

Himoyalananayotgan jamoa himoyachi — to'pga ega bo'lmagan jamoa o'yinchi.

To'p bilan

harakatlanayotgan o'yinchining bel qismidagi tasmasini raqib o'yinchilar yulib olishlari kerak. Tasma olingan zahoti hakam xushtak chaladi va to'pni raqib jamoaga olib beradi.

To'psiz — o'yinchining tasmasini (lenta) yulib olish mumkin emas.

Sardor — jamoa tomonidan saylangan o'yinchi. Faqat sardorgina o'yin davomida hakam bilan aloqaga kirishish (gaplashish, munosabat bildirish) vakolatiga ega.

To'pning o'tishi — to'pni qarshi jamoaga berish; to'pga egalik qilishni qo'lga kiritgan jamoa tomonidan to'p o'yinga kiritilganidan so'ng o'yin boshlanadi.

To'pni yerga qo'yish (urinish, popitka, try) — o'yinchi to'pni ushlab turganida va hisob maydonida to'pni maydonga tekizganida uni erga qo'yish deyiladi. Ushlab turish — bir qo'l kaftlari bilan yoki ikki qo'l kaftlari bilan ushlab turishni anglatadi.

Izoh: Agar maydon jonsiz to'p chizig'i belgisiga ega bo'lmasa, hisob mayni hisob maydoni chizig'idan keyin taxminan 5 metrgacha davom etishi mumkin. Hakam to'p ushlagan hujumchi o'yinchini hisob maydoni chizig'ini kesib o'tgan zahoti to'pni erga qo'yishiga rag'batlantirishi kerak.

Oldinga o'ynash (igra vpered) — o'yinchi to'pni qo'llari bilan ushlab olishga harakat qiladi va to'p undan raqib maydonining hisob maydoni chizig'iga otilib ketishi.

O‘yindan tashqari holat – faraz qilingan chiziq oldida turgan (“o‘yindan tashqari chiziq”), ya’ni o‘z hisob maydoni chizig‘iga qaytmagan tasma (lenta)si yulib olingan himoya o‘yinchi

To‘pning o‘yindan chiqishi – to‘p yoki to‘p ushlagan o‘yinchi aut chizig‘i, hisob maydoni aut chizig‘i yoki jonsiz to‘p chizig‘iga, yoki mana shu chiziqlar ortiga chiqip ketishi natijasida sodir bo‘ladi. Bu xolatda to‘p raqib jamoaga olib beriladi.

Jarima – o‘yin qoidasi buzilganda to‘p o‘yin qoidasi buzilgan joyidan o‘yinga kiritiladi. Bunda raqib o‘yinчилari to‘p o‘yinga kiritilayotgan joydan maydonning yon chiziqlarigacha bo‘lgan xudud bo‘ylab 3 metr masofa saqlab turishlari kerak.

Yolg‘ondan tutib olish (zaxvat) — himoyachi tasmani uzmasdan turib “ZAXVAT” deb qichqiradigan holat. Bunday qoidabuzarlik aybsiz jamoa tomonidan to‘pni o‘yinga kiritish bilan jazolanadi va qoidani buzgan o‘yinchi 1 daqiqaga maydondan chetlatiladi.

Aylanish — to‘p qo‘lida bo‘lgan o‘yinchi raqibi uning tasmalarini uzib olishidan qochish uchun piruet harakat kabi atayin tanasi bilan aylanma harakatlar qiladi. O‘yinda bunday harakatlar taqiqlanadi va bu harakat to‘p raqib jamoaga to‘pni o‘yinga kiritish huquqini berishga olib keladi.

Tutib olish (zaxvat) — bu himoyachi tomonidan to‘p ushlagan o‘yinchining bir yoki ikki tasmasini uzib olinishi.

Tutib oluvchi o‘yinchi — to‘p ushlagan o‘yinchining tasmasini uzib olgan himoyachi tutib oluvchi (zaxvat) o‘yinchi deb ataladi.

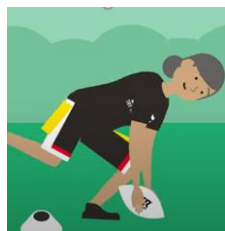
To‘pni o‘yinga kiritish — o‘yin boshlanishida markaz chiziqning o‘rtasidan yoki to‘p o‘yindan chiqqanda yoki qoidabuzarlik sodir bo‘lgan joydan yoki to‘p raqibga o‘tish holatidagi joydan kiritishda qo‘llaniladi.

O‘yin boshlanayotganda va har gal to‘pni **yerga qo‘yishdan** so‘ng (**urinish, popitka, try**) to‘p maydon markazidan boshlanadi

O'yin hakamning hushtagiga binoan to'pli o'yinchining to'p uzatib berishi bilan boshlanadi. To'pni o'yinga kiritayotgan o'yinchi to'pni uzatmasdan to'p bilan birga yugurishi taqiqlanadi.

To'pni o'yinga kiritayotganda raqiblar 3 metr uzoqda turishlari kerak. Pas uzatilmaguncha himoyachilarga oldinga harakatlanishga ruxsat berilmaydi.

Urinish (popitka, try) –o'yinda ochko yig'ishning yagona usuli. To'p hujum qiluvchi o'yinchi tomonidan hisob maydoni chizig'iga yoki uning ortiga, ammo jonsiz to'p chizig'idan oldinda bo'lgan erga qo'yilsagina urinish hisobga olinadi. O'yinida urinish bir (1) ochko bilan baholanadi, biroq aralash jamoalar o'ynayotganda jamoaviy faollikni qo'llab-quvvatlash uchun urinish agar qiz bola tomonidan amalga oshirilgan bo'lsa, ikki (2) ochkoga baholanadi. Agar to'p hisob maydonining o'rta zonasiga qo'yilsa urinish ikki (2) ochko bilan baholanadi, biroq aralash jamoalar o'ynayotganda agar qiz bola tomonidan amalga oshirilgan bo'lsa, to'rt (4) ochkoga baholanadi.

Oldinga to'pni uzatish (pas) — to'p raqibning hisob maydoni chizig'i tomon oldinga uzatish mumkin emas. Bu "To'p marraga" o'yindagi taqiqlangan pas hisoblanadi va raqib jamoaga to'pni o'yinga kiritish huquqini berish bilan jazolanadi. (15-rasm) To'pni oldinga uzatish chizmasib Eslatma: to'pni faqat yon tomonga va orqaga to'p uzatish (pas) mumkin.